

Sisäministeriö

kirjaamo@intermin.fi

Viitteet Lausuntopyyntö 2.11.2017, SM Dno 2016-1495

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi pelastuslain muuttamisesta ja väliaikaisesta muuttamisesta sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on tutustunut otsikossa mainittuun luonnokseen ja lakiehdotuksiin. Lausunnossa on arvioitu nykylainsäädännön mukaan ympäristöhallinnolle ja erityisesti ELY-keskuksille kuuluvien öljyntorjuntatehtävien siirtoon liittyviä lainsäädäntömuutoksia ja niiden arvioituja vaikutuksia.

ELY-keskus esittää otsikon mukaisesta aineistosta lausuntonaan seuraavaa:

ELY-keskusten nykyisten tehtävien järjestäminen

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus ohjaa ja valvoo nykylainsäädännön mukaan öljyvahinkojen torjunnan järjestämistä alueellaan ja vahvistaa toimialueensa pelastustoimen alueiden öljyvahinkojen torjuntasuunnitelmat. Se antaa myös tarvittaessa muille torjuntaviranomaisille asiantuntija-apua ja mahdollisuuksiensa mukaan muutakin apua öljyvahinkojen ja aluskemikaalivahinkojen torjunnassa.

Esitettyjen lakimuutosten myötä ELY-keskuksen tehtävät öljyvahinkojen torjunnan järjestämisen valvonnassa lakkaavat ja ELY-keskukselle jää vuoden 2019 ajaksi ainoastaan jälkitorjunnan ohjaus - ja yhteensovittamistehtävä tilanteessa, jossa vahinko ulottuu usean kunnan alueelle. Vuoden 2020 alusta lukien tehtävä esitetään siirrettäväksi aluehallintovirastolle. Ympäristöhallintoa koskevan substanssilainsäädännön puuttuessa muut mahdolliset tehtävät jäävät epäselviksi.

Luonnoksen mukaan ympäristövahinkojen torjuntaan kiinteästi liittyvät asiantuntija-tehtävät hoidettaisiin nykyiseen tapaan Suomen ympäristökeskuksessa. Alueellisten ELY-keskusten asiantuntijarooli on merkittävä torjuntaan varautumisessa ja torjuntatilanteissa. Luonnoksesta ei käy selville, miten ympäristöhallinnon torjuntatöitä tukeva asiantuntijapalvelu järjestetään aluetasolla, kun Suomen ympäristökeskuksella ei toistaiseksi ole alueellisia toimipisteitä.

Öljyvahinkojen torjuntaan osallistuvilla viranomaisilla on ainakin aluetasolla toimivat yhteistyösuhteet. Yhteistyörakenteita on muodostettu ja pidetty yllä mm. ELY-keskusten johdolla yhteistyössä alueellisten viranomaisten kanssa laadittujen yhteistointasuunnitelmien laatimistyön yhteydessä. Yhteistyötä on jatkettu vuonna 2016 perustetussa Lounais-Suomen öljyntorjunnan yhteistyöryhmässä. Jatkovalmistelussa tulisi ottaa huomioon, miten olemassa olevien yhteistyörakenteiden säilyminen varmistetaan.

Pelastustoiminta - jälkitorjunta - ennallistaminen rajapinnat

Luonnoksessa korostetaan öljyntorjunnan olevan jatkossa kiinteä osa pelastustoimintaa. Jälkitorjunta kuuluisi nykyiseen tapaan kunnille. Valmistelussa tulisi tunnistaa, että nykyisellään kuntien kyky huolehtia jälkitorjuntatehtävästä on varsin puutteellinen. Lainsäädännössä tulisi määritellä käytäntö, jolla torjuntatöiden asianmukainen loppuunsaattaminen ja ympäristön kannalta riittävä puhtaustaso varmistetaan. Ympäristöhallinnon tehtäviä koskevan substanssilainsäädännön puuttuessa epäselviä tilanteita jälkitorjuntatöiden ohjaamiseen ja torjuntatöiden lopettamiseen liittyen saattaa esiintyä.

Korvausjärjestelmä

Öljysuojarahaston korvausjärjestelmä pelastuslaitosten osalta perustuu keskeisiltä osin ELY-keskusten vahvistamiin öljyntorjuntasuunnitelmiin. Luonnoksessa ei ole riittäväällä tavalla esitetty, miten öljyvahinkojen torjuntalain lakkauttamisen jälkeen pelastuslaitosten öljyntorjunnan korvausjärjestelmä tullaan järjestämään ja mikä on ELY-keskusten vahvistamien öljyntorjuntasuunnitelmien tilanne ja ELY-keskuksen tehtävä korvausjärjestelmään liittyen vuoden 2019 aikana. Öljysuojarahastolakiin on joka tapauksessa tehtävä ainakin teknisiä muutoksia ennen pelastuslain öljyntorjuntaa koskevien säädösten voimaantuloa.

Aikataulu

Perusteluista ei käy selville, miksi pelastuslakia tulisi muuttaa jo vuoden 2019 alusta öljyntorjuntaan liittyvien säädösten osalta. Selkeintä on, että öljyntorjuntaa koskevat lakimuutokset saatetaan voimaan samanaikaisesti valmistelussa olevia hankkeita (maakuntauudistus ja Luova-virastouudistus) koskevien lakimuutosten kanssa jolloin näiden vaikutukset voidaan mahdollisimman hyvin huomioida öljyntorjuntaa koskevien säädösten kanssa. Samalla aikataululla tulisi valmistella tarpeelliset muutokset jätelakiin ja ympäristönsuojelulakiin selkeän lainsäädäntökokonaisuuden varmistamiseksi. Pelastuslain uudistukset öljyntorjuntaa koskevien säädösten osalta tulisi saattaa voimaan em. muiden lainsäädäntöhankkeiden aikataulut huomioiden aikaisintaan vuoden 2020 alusta lukien.

Yhteenveto

Nykyinen öljyvahinkojen torjuntalaki ja -asetus sekä öljysuojarahastolaki ja asetus muodostavat yhdessä vakiintuneen ja toimivan kokonaisuuden. Pelastuslakiin nyt esitetyt muutokset eivät ELY-keskuksen näkemyksen mukaan yksinään muodosta em. toimivaa kokonaisuutta ja vaarana on, että keskeneräisen lakikokonaisuuden voimaan tultua ympäristövaikutukset eivät riittäväällä tavalla tule huomioiduksi torjuntaan varautumisessa ja torjuntatyössä. Ympäristöhallinnon rooli ja tehtävät jäävät esitetyn muutoksen myötä osittain epäselviksi ja korvausjärjestelmään saattaa tulla häiriöitä.

Ympäristöhallinnolla on edelleen keskeinen osaamispääoma ympäristövahinkojen torjunnan operatiivisessa suunnittelussa ja onnettomuuksien ympäristövaikutusten arvioinnissa. Viranomaisten välinen yhteistyö ympäristövahingoissa on jatkossakin välttämätöntä. ELY-keskuksilla nykyisin olevaa asiantuntemusta tulee jatkossakin hyödyntää ympäristövahinkoihin varautumisessa ja asiantuntijana torjuntatöiden operatiivisen johdon tukena.

Ylijohtaja

Kimmo Puolitaival

Ylitarkastaja

Kimmo Pakarinen

Tiedoksi: sari.mustila@intermin.fi